

Socijalna povelja

pregled

Europska Socijalna Povelja

Ugovor Vijeća Europe koji štiti ljudska prava

Europska socijalna povelja (u nastavku “Povelja”) utvrđuje prava i slobode i uspostavlja sustav nadzora koji jamči njihovo poštivanje od strane država stranaka. Povelja je podvrgnuta reviziji, nakon koje revidirana Europska socijalna povelja iz 1996., koja je stupila na snagu 1999., postupno zamjenjuje prvi ugovor iz 1961.

Tablica na stranicama 8 i 9 prikazuje **zemlje koje su potpisale i ratificirale Povelju**.

Prava zajamčena Poveljom

Prava zajamčena Poveljom tiču se svih pojedinaca u njihovom svakodnevnom životu.

→ Stanovanje:

- pristup odgovarajućem i dostupnom stanovanju;
- smanjenje beskućništva; politiku stanovanja usmjeriti prema svim potrebitim kategorijama;
- postupci za ograničenje deložacija;
- jednaki pristup socijalnim stanovima i stambenim povlasticama za ne-državljanke;
- izgradnja stanova i stambene povlastice sukladno potrebama obitelji.

→ Zdravlje:

- dostupna i djelotvorna zdravstvena zaštita za čitavo stanovništvo;
- politika prevencije bolesti, a posebno jamstvo zdravog okoliša;
- uklanjanje profesionalnih rizika kako bi se zakonom predvidjelo, a u praksi zajamčilo pravo na zaštitu zdravlja i sigurnost na radu;
- zaštita majčinstva.

→ **Obrazovanje:**

- besplatno i srednjoškolsko obrazovanje;
- besplatne i djelotvorne usluge profesionalnog usmjeravanja;
- pristup početnoj izobrazbi (opće i strukovno srednjoškolsko obrazovanje), sveučilišno i izvan-sveučilišno visoko obrazovanje, strukovna izobrazba, uključujući trajnu izobrazbu;
- posebne mjere za nastanjene strance;
- integracija djece s invaliditetom u redovno školovanje;
- pristup obrazovanju i strukovnoj izobrazbi za osobe s invaliditetom.

→ **Zapošljavanje:**

- zabrana prisilnog rada;
- zabrana zapošljavanja djece mlađe od 15 godina;
- posebni uvjeti rada za osobe u dobi od 15 do 18 godina;
- pravo zarađivanja za život slobodno izabranim radom;
- gospodarska i socijalna politika u cilju osiguranja pune zaposlenosti;
- pravični uvjeti rada u pogledu plaće i radnog vremena;
- zaštita od seksualnog i psihičkog uznemiravanja;
- sloboda osnivanja sindikata i organizacija poslodavaca radi zaštite gospodarskih i socijalnih interesa; sloboda pojedinca da tim organizacijama slobodno pristupi ili ne pristupi;
- promicanje zajedničkog savjetovanja, kolektivnog pregovaranja, mirenja i dobrovoljne arbitraže;
- zaštita u slučaju otkaza;
- pravo na štrajk;
- pristup radu za osobe s invaliditetom.

→ **Pravna i socijalna zaštita:**

- pravni status djeteta;
- postupanje prema mladim prekršiteljima;
- zaštita od lošeg postupanja i zlostavljanja;
- zabrana svih oblika iskorištavanja (seksualnog ili ostalih);
- pravna zaštita obitelji (ravnopravnost bračnih partnera u njihovoj zajednici i prema djeci, zaštita djece u slučaju raspada obitelji);
- pravo na socijalnu sigurnost, socijalnu skrb i socijalne usluge;
- pravo na zaštitu od siromaštva i socijalne isključenosti;

- skrb o djeci;
- posebne mjere u korist starijih osoba.

→ **Kretanje osoba:**

- pravo na spajanje obitelji;
- pravo osobe da napusti zemlju čiji je državljanin;
- postupovna zaštita u slučaju izгона;
- pojednostavljivanje formalnosti za useljenje;

→ **Nediskriminacija:**

- pravo žena i muškaraca na jednako postupanje i jednake mogućnosti na području zapošljavanja;
- jamstvo svim domaćim i stranim državljanima koji zakonito borave u zemlji i/ili tamo rade da se sva prava sadržana u Povelji primjenjuju bez obzira na rasu, spol, dob, boju kože, jezik, vjeru, mišljenje, nacionalno i socijalno porijeklo, zdravstveno stanje ili pripadnost nacionalnoj manjini;
- zabrana diskriminacije temeljene na obiteljskim obvezama;
- pravo osoba s invaliditetom na socijalno uključenje i sudjelovanje u životu zajednice.

Države Članice Vijeća Europe i Europska Socijalna Povelja Stanje na dan 29.06.2007.

Države Članice	Potpisi	Ratifikacije	Prihvat postupka kolektivnih žalbi
Albanija	21/09/98	14 /11/02	
Andora	04/11/00	12 /11/04	
Armenija	18/10/01	21/01/04	
Austrija	07/05/99	29/10/69	
Azerbejdžan	18/10/01	02/09/04	
Belgija	03/05/96	02/03/04	23/06/03
Bosna i Hercegovina	11/05/04		
Bugarska	21/09/98	07/06/00	07/06/00
Hrvatska	08/03/99	26/02/03	26/02/03
Cipar	03/05/96	27/09/00	06/08/96
Češka Republika	04/11/00	03/11/99	
Danska	03/05/96	03/03/65	
Estonija	04/05/98	11/09/00	
Finska	03/05/96	21/06/02	17/07/98 X
Francuska	03/05/96	07/09/99	07/05/99
Gruzija	30/06/00	22/08/05	
Njemačka	29/06/07	27/01/65	
Grčka	03/05/96	06/06/84	18/06/98
Mađarska	07/10/04	08/07/99	
Island	04/11/98	15/01/76	
Irska	04/11/00	04/11/00	04/11/00
Italija	03/05/96	05/07/99	03/11/97
Latvija	29/05/07	31/01/02	

Lichtenštajin	09/10/91		
Litva	08/09/97	29/06/01	
Luksemburg	* 11/02/98	10/10/91	
Malta	27/07/05	27/07/05	
Moldavija	03/11/98	08/11/01	
Monsako	05/10/04		
Crna Gora	22/03/05		
Nizozemska	23/01/04	03/05/06	03/05/06
Norveška	07/05/01	07/05/01	20/03/97
Poljska	25/10/05	25/06/97	
Portugal	03/05/96	30/05/02	20/03/98
Rumunjska	14/05/97	07/05/99	
Ruska Federacija	14/09/00		
San Marino	18/10/01		
Srbija	22/03/05		
Slovačka Republika	18/11/99	22/06/98	
Slovenija	11/10/97	07/05/99	07/05/99
Spanjolska	23/10/00	06/05/80	
Švedska	03/05/96	29/05/98	29/05/98
Švicarska	06/05/76		
«Bivša jugoslavenska republika Makedonija»	05/05/98	31/03/05	
Turska	06/10/04	27/06/07	
Ukrajina	07/05/99	21/12/06	
Ujedinjeno Kraljevstvo	* 07/11/97	11/07/62	
Broj država 47	4 + 43 = 47	15 + 24 = 39	14

Datumi pisani **podobljanim** slovima na svoji pozadini odgovaraju datumima potpisa ili ratifikacije Povelje iz 1961.; ostali datumi odgovaraju potpisu ili ratifikaciji Revizirane povelje iz 1996.

* Države čija je ratifikacija potrebna kako bi na snagu stupio Protokol s izmjenama iz 1991. godine. U praksi, odlukom Odbora ministara, taj se protokol već primjenjuje.
X Države koje su priznale nacionalnim nevladinim organizacijama pravo da protiv njih podnose kolektivne žalbe.

Europski odbor za socijalna prava

Europski odbor za socijalna prava (u nastavku “Odbor”) provjerava poštuju li zemlje obveze sadržane u Povelji. Njegovih petnaest neovisnih i nepristranih članova bira **Odbor ministara** Vijeća Europe na razdoblje od šest godina s mogućnošću ponovnog izbora na još jedan mandat:

Odbor odlučuje o usklađenosti ili neusklađenosti nacionalnog prava i prakse u državama strankama s Poveljom (članak 24. Povelje izmijenjen **Protokolom iz Torina** iz 1991.).

→ Postupak nadzora na temelju nacionalnih izvješća

Svake godine države stranke podnose **izvješće** u kojem obavještavaju kako primjenjuju Povelju u pravu i u praksi. Svako izvješće odnosi se na neke od **prihvaćenih odredaba** Povelje.

Odbor ispituje izvješća i odlučuje o tome je li ili nije stanje u dotičnoj zemlji usklađeno s Poveljom. Odluke Odbora nazivaju se “**zaključcima**”, a objavljuju se svake godine.

Ukoliko država ne poduzme djelovanja po odluci Odbora kojom je utvrđeno da ne poštuje Povelju, Odbor ministara upućuje **preporuku** toj državi, tražeći od nje da promijeni stanje u zakonodavstvu i/ili praksi. Rad Odbora ministara priprema **Odbor vlada** sastavljen od predstavnika vlada država stranaka Povelje, uz pomoć promatrača koji predstavljaju europske organizacije poslodavaca i sindikate.

→ Postupak kolektivnih žalbi

Prema **protokolu** otvorenom za potpisivanje 1995., koji je stupio na snagu 1998. godine, **žalbe** koje se odnose na povrede Povelje podnose se Europskom odboru za socijalna prava.

Organizacije koje imaju pravo podnositi žalbe Odboru

– za sve države koje su prihvatile postupak:

1. ETUC, UNICE i IOE¹ ;
2. nevladine organizacije (NVO) sa sudioničkim statusom u Vijeću Europe koje se nalaze na popisu što ga je u tu svrhu sastavio Odbor vlada;
3. organizacije poslodavaca i sindikati u dotičnoj državi;

– za države koje, k tome, prihvate tu mogućnost:

4. nacionalne nevladine organizacije (NVO).

Spis predmeta žalbe treba sadržavati sljedeće informacije:

- a. ime i podaci za kontakt organizacije koja podnosi žalbu;
- b. dokaz da je osoba koja podnosi i potpisuje žalbu ovlaštena predstavljati organizaciju koja podnosi žalbu;
- c. država protiv koje je upućena žalba;
- d. odredbe Povelje koje su navodno prekršene;
- e. predmet žalbe, tj. točka ili točke u kojima dotična država navodno nije poštivala Povelju, kao i odgovarajući argumenti, te dokumenti koji to dokazuju.

Žalba se mora sastaviti na engleskom ili francuskom jeziku u slučaju organizacija navedenih pod kategorijama 1. i 2. U slučaju ostalih (kategorije 3. i 4.) može se sastaviti na službenom jeziku ili jednom od službenih jezika dotične zemlje.

Odbor razmatra žalbu i, ako su zadovoljeni formalni uvjeti, proglašava ju dopuštenom.

Kada je žalba proglašena dopuštenom, pokreće se pismeni postupak razmjene očitovanja između stranaka. Odbor može odlučiti da će organizirati javnu raspravu.

Odbor potom donosi odluku o osnovanosti žalbe, koju prosljeđuje zainteresiranim strankama i Odboru ministara u obliku **izvješća**, koje se objavljuje u roku od četiri mjeseca od tog prosljeđivanja.

¹ Europska konfederacija sindikata (ETUC), Unija industrijskih i poslodavačkih konfederacija Europe (UNICE) i Međunarodna organizacija poslodavaca (IOE).

Konačno, Odbor ministara donosi **rezoluciju**. Ako je potrebno Odbor može preporučiti dotičnoj državi poduzimanje određenih mjera kako bi se stanje uskladilo s Poveljom.

Učinci primjene Povelje u raznim državama

Kao posljedica mehanizma nadzora, države provode promjene svog zakonodavstva i/ili prakse kako bi stanje uskladile s Poveljom. Pojednosti o tim rezultatima (i najnoviji razvoj događaja) opisani su u informativnim biltenima za svaku zemlju koji su dostupni na internetu.

→ Gdje pronaći više informacija o Povelji?

- **baza podataka** Povelje: <http://hudoc.esc.coe.int/> , kojoj se može pristupiti *online* ili na CD-u, olakšava pretraživanje pravne prakse Europskog odbora za socijalna prava;
- internetska stranica Povelje **www.coe.int** sadrži osobito sva nacionalna izvješća i informativne biltenne po državama;
- **“Zbornik tekstova”** sadrži sve temeljne tekstove;
- **sažeta bibliografija** redovito se ažurira.

Europska socijalna povelja

Croatian version

**Department of the European Social Charter
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F – 67075 Strasbourg Cedex
social.charter@coe.int**